

Eksplozivno

Matematika, temelj fotografije

Gašper Domjan, Celjan, umetnik, fotograf, oče. Vse to pri 31-ih letih.

5

Kako sta družina in izobrazba vplivali na tvojo poklicno pot?

Moji prvi stiki s fotografijo so bili že v osnovni šoli, ko smo s starši ogromno potovali po Evropi in obiskovali vse večje razstave ter bienale. Izobraževanje, vsaj kar se tiče videnja umetnosti, definitivno izhaja s strani staršev, saj je mama umetnostna zgodovinarica in kritik moderne umetnosti, oče pa grafični oblikovalec. Dialog o umetnosti je praktično naš vsakdanjik. Sledila je Srednja šola za oblikovanje in fotografijo, kjer so nam dali močne okove klasične fotografije. Imel sem srečo, da sem srednjo šolo obiskoval, ko je digitalna fotografija šele prihajala na trg. Menim, da nam mlajši fotografi to lahko kar malo zavidajo, saj je digitalizacija prinesla pavšalen odnos do fotografije in ni več toliko razmišljanja, logike in matematike. Profesorji so poudarjali, da če ne obvladaš matematike, ne moreš biti dober fotograf. Včasih sem se temu čudil, danes pa mi je to kristalno jasno.

Kako gledaš na fotografijo s strokovnega vidika?

Fotografija je en sam kompromis. Če gledamo s strokovnega stališča, je vedno nekje ali veliko ali malo svetlobe, čemur moraš prilagoditi čas osvetlitve zaradi hitrosti, zaslonko zaradi globinske ostrine, občutljivosti itd., kar je cel kup dialogov v tehniki, ki so enostavno matematični. Za avtomatiko porabim več časa, kot pa da delam manualno. Mlajši fotografi bi se čudili tej izjavi, vendar jaz vidim cel kup »felerjev«, ki jih moraš znati okrog prineset, kar meni osebno pobere več energije ter časa. Verjetno si mlajše generacije težko predstavljajo, kaj pomeni fotkat, ko ne veš, kaj si v tistem trenutku naredil. Film si kupil, dal zanj nekaj denarja, starši ti visijo nad glavo, da gre veliko denarja za papirje, kemikalije itd. Klasična fotografija je daljši postopek, ki ima neke druge pozitivne lastnosti, zato vedno predlagam mlajšim fotografom, da se udeležijo delavnice klasične fotografije, ker veljajo druge metode. Dojemanje tega pristopa je tista abeceda, brez katere ne moreš dojemati fotografskih podvigov. Fotografija je postala tudi izredno dostopna. V poslovni fotografiji je cel kup naročnikov, ki so prej morali plačevati dosti denarja fotografom za tehnične posnetke, prešlo na svoje in tu se vidi upad naročil. Zato fotografija v komercialnem smislu – sploh pa v celjskem okolju – ni blazno zanimiv poklic v smislu trženja. Jaz pa si enostavno ne predstavljam lepšega poklica zame.

Kako celjsko umetniško okolje vpliva na tvoje ustvarjanje?

Zelo sem vesel, da sem imel možnost razstavljati v Likovnem salonu Celje, Galeriji sodobne umetnosti

6 Celje, Galeriji Račka, Celjskem mladinskem centru ter da imam priložnost sodelovati pri Celje FOKUS, ki se mi zdi odlična shema delavnice. Po drugi strani sem malo razočaran, ker ni posluha, da bi fotografi dobili nek studio, kot je zelo dobro rešeno za slikarje. Sfera umetniških ateljejev v umetniški četrti je zelo pozitivna ideja in je škoda, da se ni stvar bolj razširila. Mislim, da bi recimo še s fotografskim ateljejem ter kakšno sitotisk delavnico pripomogli k razvoju umetniške scene v Celju, a to je seveda spet pogojeno s financami ter odnosi. Sigurno pa je likovni lobi v Celju močan, kar sigurno čutimo vsi tisti, ki spremljamo celjsko likovno sceno.

Kakšen je tvoj zgodovinski pogled na celjsko fotografsko-umetniško dediščino?

V Celju imamo fotografsko zgodovino – Josipa Pelikana, ki je pustil ogromno fotografsko dediščino tako v obliki dokumenta takratnega življenja kot tudi ateljeja, ki je danes urejen v muzej. Imamo tudi kar malo spregledanega Viktorja Berka, ki je edini še živeči Pelikanov vajenec in obenem avtor ogromno portretov v določnem obdobju. 30 let je fotografiral celjsko gledališče ter med drugim tudi dokumentiral poplave ter takratno življenje. Mogoče bo tudi zanj prišel čas, saj mislim, da celjska knjižnica pripravlja nekaj o njegovem delu in ustvarjanju, pred leti pa je Galerija sodobne umetnosti Celje pripravila retrospektivo »30 let gledališke fotografije Viktorja Berka«.

Imaš občutek, da je publika (mladina) premalo informirana o dogajanju in o tem, kaj umetnik želi postaviti na ogled?

Zagotovo imajo zavodi, ki se s tem ukvarjajo, svoj način propagande svoji publiki. Bolj je problem v

tem, da ljudje ne komunicirajo o dogodkih moderne ali klasične umetnosti. Brez problema se oglašuje, da je koncert nevemčesa v Planetu, pa da talajo zastoj banane in to ve vsak meščan in vaščan na periferiji okrog Celja. Nihče pa ne komunicira o svetovno in evropsko znanih otipljivih razstavah ali koncertih iz našega prostora, ki se jih kar malo prezre. Poglejmo samo reklamni material okoli nas, s katerim nas dnevno posiljujejo, pa težko kdaj zaslediš kakšno dobro idejo, kaj šele izvedbo, saj ljudje očitno sploh ne znajo več brati likovnosti. Predvsem se pa sprašujem, kaj se o umetnosti uči naša mladina.

Ko ravno omenjava svetovno znane bisere, ki so pri nas prezrti, pa prav gotovo med njih sodijo stene Kotečnika. Kako jih boste na festivalu Šuderfest v Libojah približali ljudem?

Šuderfest izhaja izključno iz ideje, da predstavimo evropsko znane plezalne stene Kotečnik, ki obsegajo več kot 370 urejenih plezalnih smeri. Zagotovo je to eno lepših ter večjih plezališč v Evropi in so poznane praktično po celem svetu. Stene ogrožajo gradbeni lobiji s kamnolomom, saj se želijo širiti proti stenam ter s tem ogroziti plezalce in naravni biser, ki ga ne znamo ali pa nočemo tržiti. Zato želimo z aktivnim dogajanjem pritegniti ljudi ter lokalne oblasti. Pognali smo tudi internetno stran, ki jo nameravamo širiti ne samo na Šuderfest, ampak tudi na aktualno dogajanje v kraju Liboje. Na samem Šuderfestu pa bo športno dogajanje, animacija za otroke, mladino in starejše, zvečer tudi rock koncert. Želja je, da vsaj en dan pritegnemo ljudi od drugod in obenem domačine. Lani smo imeli smolo s vremenom in upam, da letos dosežemo korak naprej in zadevo poskušamo razširiti na tradicionalno. Obenem smo

v želji, da bi nekaj storili, šli v akcijo in očistili tenis igrišče ter otroško igrišče. Eni pravijo: »To je kaplja v morje!«, jaz pa pravim: »Zrno na zrno!«. Odvisno od tega, s katerega vidika gledaš.

Sodeluješ tudi kot modni fotograf s podjetjem Farandula. Kakšni so bili vaši začetki in kaj pripravljate sedaj?

Začelo se je z modno oblikovalko iz Velenja Matejo Krofi in mojo sestro Tinko, ki sta skupaj zagnali podjetje Farandula. Projekte, ki jih realiziramo, načeloma predstavimo v obliki razstave fotografij ali kot nekakšne modne postavitve, kombinirane s kroji oblek, fotografijami, videom in glasbo. Če ni dobre obleke, dobrega makeup-a, frizure, primernega modela, naboja v ekipi, potem zadeva ne funkcionira celovito. Fotograf samo združuje. Pomembna je predhodno določena zgodba in to, kakšno zgodbo želijo povedati obleke. Zadnji projekt ima naslov »The mirror and puppets« in je asociacija nemškega režiserja Fassbinderja, ki je delal v povojnem času. Zgodba je refleksija dekadentnega povojnega razsutja Berlina z močnim nabojem biseksualizma. Oddaljujem se od klasične »total« scene, zato sem ponosen, da sem pri tem projektu šel iz širokokotnega objektivna v ozke kote, pa še v Celju smo fotografirali. Razstava fotografij je v Ljubljani.

Si tudi mentor na Celje FOKUS-u. Kakšen je tvoj pogled na to poletno fotografsko delavnico?

Z idejnim očetom CF Matejem Gorjupom, somentorjema Nikom Jarhom in Petrom Koštrunom sodelujemo že od začetka. Celje FOKUS je zanimiv z vidika dožemanja fotografije na lasten način. Danes se praktično skoraj vsak dnevno srečuje s fotografijo, predvsem mlade generacije, ki jim je fotografija močan medij komunikacije ter obenem lastne

identifikacije. Morda ravno zato Fokus nudi povsem svojstven naboj, saj v konceptu ni pomembna oprema ter tehnično znanje, temveč bolj pristop ter odnos do fotografije same. Zanimivo je, da se v teh petih dneh ustvari zelo močna fotografska ustvarjalnost znotraj nas mentorjev in udeležencev ter obenem zaživi tudi fotografsko Celje.

Kaj nam lahko poveš o letošnji poletni fotografski delavnici?

Letos ponujamo preverjeno ter nepreverjeno. Začetek dneva z jutranjim zajtrkom ter kavico, delo na terenu, individualne konzultacije z mentorji, možnost fotografiranja na dogovorjenih lokacijah s spremljevalnim mentorjem ter končno razstavo. Novost bo ČB temnica, kjer bo možno okusiti strasti klasične fotografije, in povezava z raziskovalno ekipo Muzeja novejšje zgodovine Celje.

Celje FOKUS ponuja tudi edinstveno priložnost. Povej kaj o tem!

Posebnost je tudi možnost ustvarjanja v Pelikanovem ateljeju, ki je edini ohranjeni evropski stekleni atelje. Slednje predstavlja za portretnega fotografa nekaj, kar si mora želeti, ker je takšne idealne pogoje zelo težko ustvariti v studiu. To so predvsem specifične Celje FOKUS-a, pa družabni del, spletna galerija in v zadnji fazi razstava končnih produktov.

Tudi letos sodelujejo usposobljeni mentorji.

Seveda je treba poudariti odlične mentorje. Peter Koštrun, asistent Milana Pajka na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje, Katarina Sadovski – predavateljica na Višji šoli za fotografijo v Sežani, Antonio Živković, ki bo imel predavanja na temo »camera obscura«, Jože Suhadolnik, ki je urednik fotografije na Delu bo sodeloval z dvema predavanjema. Seveda sva tu še stalna prehodna mentorja, Nik Jarh in jaz. V končni fazi je najina naloga prevzeti kakšno skupino, ampak moja vloga je bolj v povezovanju, animaciji ter individualno predstaviti udeležencem tehnične stvari in jih peljati na teren. Posebnost Celje FOKUS je, da se ti mentor posveti individualno od dve do tri ure na dan, kar je zagotovo edinstvena možnost. Udeleženci so kot gobe, ki samo pijejo in srkajo. Zagotovo so zadovoljni in dober pokazatelj je tudi, da se ljudje vračajo, saj jih pride vsaj tretjina istih iz prejšnjega leta delavnice. Celje FOKUS ima vizijo slej ko prej prerasti v eno večjih slovenskih fotografskih delavnic.

✍ Urška Krajnc

📷 Matic Gabriel, Gašper Domjan

